

רק כך בגולן

לשנות את העקרונות עצמם. אם בסיני הוחזרו כל השטחים, הרי בגולן לא יוחזרו שטחים ביכלל. אם בסיני פורקו כל ההתנחלויות, בגולן לא תפורק אף התנחלות אחת. אם בסיני הוחזרה הריבונות למצריים, הרי בגולן תעבור הריבונות לישראל.

מי שהיה ציג תיאוריה מישפטית כזאת בשנה הראה שונה של לימוד מישפטים, היה עף מן הפאקולטה. מי שהיה משמע טענה דומה בבית-מישפט, היה מסתכן בכמה מילים חריפות מפי השופט. אך בפוליטיקה מותר הכל.

אלא מאי — אי אפשר לדרוש שגם הצד השני לחוזה התום יסבול פרשנות זואת, המרוקנת אותו מתוכנו והופכת אותו על פיו. לכן, אילו קיבלה הכנסת הצעת-חוק לסיפוח הגולן, היו המצרים רואים בכך — בצדק — הפרה גלויה וגסה של הסכמי קמפ-דייוויד. אנוור אל-סאדאת, הנתון במילא בלחצים כבדים מחוץ ומבית, היה מוכרח להגיב על כך בחמרה יתרה. מאחר שחוזה-השלום הישראלי-מצרי נובע מהסכמי קמפ-דייוויד, היה הדבר לעול לגרור אחריו תוצאות מרחיקות-לכת גם במישור זה.

המוניטום שבמוניטום: הפסקה מיידית ומוחלטת של המשא-ומתן על האוטונומיה, המתבסס כולו על אותו הסכם.

אך בעיית רמת-הגולן אינה, בראש וראשונה, עניין של יחסי ישראל-מצריים. היא עומדת במרכז יחסי ישראל-סוריה. ולא ממשלת-דמשק.

ממשלות באות והולכות. מישטרים קמים ונופלים. מנהיגים עולים לשידטון ויורדים ממנו. אך ארץ נשארת, עם נשאר.

עד כה היו כל ממשלות-סוריה קיצוניות באיבתן לישראל. יש לכך סיבות היסטוריות מסובכות, הנוגעות להרכבה של המדינה הסורית, ליומרתה להנהגת התנועה הלאומית הערבית, לשאיפתה להקמת "סוריה רבת-י" ועוד ועוד.

אולם סיפוח הגולן אינו אקט המכוון נגד ממשלת-סוריה. הוא אקט נגד סוריה עצמה, סוריה של היום ושל מחר, סוריה על מיליוני כניה, סוריה על כל זרמיה המדיניים והחברתיים.

מי שמספח את רמת-הגולן אומר לסוריה: איננו רוצים בשלום עימכם, לא היום ולא מחר. לא כששולט אצלכם המישטר הקיצוני של האפטי אל-אסד ולא כש יקום בכם מישטר אחר. לא כשאתם בעלי-ברית של הסובייטים ולא אם תהיו מחר, בעלי-ברית של האמריקאים. לא כשאתם תומכים באש"ף ולא כאשר אתם תומכים במלך חוסיין. לא כאשר פניכם למילחמה, ולא כאשר פניכם יהיו לשלום.

זוהי הכרזת-מלחמה ניצחית, בכל הי-תנאים ובכל הנסיבות.

זהו מעשה השולל מן העם הסורי מראש כל תמריץ להקים מישטר מתון ולשנות את יחסו לישראל. זהו מעשה אשר ישמש תמריץ להקמת המישטר הקיצוני ביותר ולנקיטת הקו הקיצוני ביותר נגד ישראל.

ואל יאמר איש כי "ממילא אין סיכוי לסוריה תחליף את עורח". היו דברים מעולם. אותם האומרים זאת כיום לגבי סוריה, אמרו זאת אתמול לגבי מצריים. אר-תו קונסנטוס של 110 חברי-כנסת" הקובע כיום כי "לעולם" לא נחזיר את רמת-הגולן לסוריה, הכריז עוד לפני ארבע שנים כי "לעולם" לא נחזיר את חצי-האי סיני למצריים. דיון קבע כי שארם-אלי-שייך חשונה מהשלום, ובגין קבע כי "כל ממשלה שתכריז על נכיר נות לפרק את ההתנחלויות בפיתח-תריפה תיפול בו ביום".

איפה הם היום? איפה הקונסנזוס ההוא, איפה דיון, איפה בגין?

(ובמאמר מוסגר: איפה אותם שניבאו כי כך זה יהיה?).

הזיכוח על רמת-הגולן שקע השבוע בביצה של אינטריגות פרלמנטריות, טכסיסים מילגתיים ודברי רי צביעות.

הליכוד קובע כי הגולן יישאר לנצח בידי ישראל, וכי סיפוחו אינו אלא עניין של "עיתוי". המערך מדבר על "פשרה טריטוריאלית" אך קובע כי במשא-ומתן לשלום יעמוד המערך על קבלת הריבונות על כל הגולן, להוציא תיקונים קוסמטיים. פירושן של שתי העמדות האלה הוא: **עודם לא יהיה שלום עם סוריה.**

שתי העמדות האלה לא יחזיקו מעמד. כי הדינאמיות שלא השלום תגבר על שתיהן. העמדה הנכונה היא זו הכלולה בהסכמי קמפ-דייוויד, והנובעת מן ההצהרות הרשמיות של מנהיגי ישראל ב-5 ביוני 1967: תמורת שלום מלא נחזיר את הגולן במלואו לריבונות סורית. שלום מלא יכלול בהכרח סידורי-ביטחון נוקשים לתקופת-המעבר. ההתנחלויות — כל ההתנחלויות שם — הן בהכרח עובדות ומניות.

עמדה זו אינה משקפת את הקונסנזוס הלאומי? בודאי שלא. אבל היא מבטאת את הקונסנזוס הלאומי שיהיה קיים בכוא היום, כאשר דגל השלום יתנופף גם בדמשק.

אם, לראשונה, גם עניינים שבקדושה. מסתבר כי רמת-הגולן היתה כלולה בקושאן שהנפיק הקדוש-ברוך-הוא לבנו של תרח לפני כ-3200 שנים. אזרחים הולך אחרי הבודדור העברי. ה' צבאות הוא ה' התנחלויות.

מכחינה מישפטית מת הוויכוח על סיפוח הגולן ביום שבו חתמה ממשלת-ישראל על הסכמי קמפ-דייוויד.

במבוא "המיסגרת לשלום במיזרח התיכון" נאמר: "מגוי וגמור עם הצדדים להשיג הסדר צודק, מקיף

המפיה הראתה את ארץ-ישראל משני עברי הירדן. היא לא כדלה את רמת-הגולן. לא היה זה מחדל מיקרי. לזאב ז'בוטינסקי היתה מפה מסוימת מאוד של הארץ — המפה של המנדט הבריטי המקורי. עליה לחם. אותה רצה להחזיר, אחרי שהבריטים העניקו מעמד נפרד לעבר-הירדן המזרחי. עצם השם שהעניק לתנועתו — התנועה הרוויזיוניסטית — באה ללמד על רצונו להשיג רוויזיה (שינוי, במובן של החזרת המצב לקדמותו) של ההחלטה על הפרדת עבר-הירדן.

מעולם לא תבע זאב ז'בוטינסקי את צי-רף רמת-הגולן לארץ-ישראל. בעיניו היתה חוץ-ארץ, פשוטו כמשמעו. הוא לא עירער על עובדת היותה חלק של סוריה.

מנחם בגין, חסידו של ז'בוטינסקי, אימץ לעצמו תפיסה זו בשלמותה. המפה העומדת לנגד עיני רוחו היא מפתו של ז'בוטינסקי, מפת המנדט המקורי. משום כך היה לו קל, יחסית, להחזיר את כל חצי-האי סיני למצריים. עד הגבול הבינלאומי של המנדט. לגבוי לא יכול להיות הבדל אידיאולוגי בין אל-עריש וקונייטרה. שתיהן חוץ-ארץ.

כמשך כל השנים, עד יוני 1967, לא העלה מנחם בגין גם בנאומיו החוצצים-החכות תביעה כשהי רמת-הגולן.

יזחמת ששת-הימים פרצה ביגלל ריכוז הצבא המצרי בחצי-האי סיני. קדמה לכך התפתחות בגבול הסורי. שם בוצעו פעולות-פיראיות בחסותם של שילטון נות-דמשק, ובאחד הימים הכריז הרמטכ"ל יצחק רבין כי יש להפיל את הממשלה הסורית, באשר היא דוגלת בעיקרון של "מילחמת-שהיחור עממית" נגד ישראל.

הסובייטים טענו כי צה"ל מלכז כוחות להקפה על סוריה הפרו-סובייטית, וכך הופעל על נשיא מצריים, עבר-אל-נאצר, לחץ שהביא למעשה הנמחר בסיני.

כאשר פרצה המלחמה, הכריז שריה-כחי חוץ החדש, משה דיין, כי אנו יוצאים להגן על מדינתנו, וכי אין פנינו לביבושים. ראשי הממשלה, לוי אשכול, חזר על הכרזה זו.

צה"ל חקף בדרום, וניצל את ההזדמנות הראשונה כדי לתקוף גם במזרח. אך הוא לא תקף בצפון. במשך כמה ימים נערך בצמרת המדינה מאבק-איתנים בין התומכים בהקפה על סוריה, ובראשם יגאל אלון ומפקד פיקוד הצפון או דויד (דודו) אלעזר, ובין המתנגדים לה. ובראשם משה דיין.

אני תמכתי במיבצע לעבר דמשק, כדי למנוע מצב שבו תישאר סוריה אחרי המלחמה המעצמה הומוניטית במרחב הערבי, אחרי הריסת הצבאות של מצריים וירדן. סברתי כי מצב כזה יהיה כל סיכוי לשלום.

אולם כמו אלפי החיילים, שהשליכו את חייהם מנגד בעלותם בסערות-קרב על הרמה הסורית, היותי משוכנע כי זוהי מלחמת-גן, וכי הכרזתו של דיין על אי-רצוננו בכיבוש שטחים היא האמת לאמתה, ולא תרגיל הופי-טורי של אחיות-ענינים.

השוב הזכור שעד שנפלה רמת-הגולן — כימעט במיקרה — בידי צה"ל, לא היה קיים בישראל אף גורם מדיני רציני אחד שחלם על סיפוח לישראל.

עד כמה שידוע לי, היתה קיימת רק קבוצת-שוליים אחת, נלעגת ומגוחכת, שכללה את רמת-הגולן במפת שאיפותיה. זאת היתה הקבוצה של הד"ר ישראל אלדד (שייב) ותלמידתו, גאולה כהן. מדי שנה, ערב ראש השנה, שלחה לי קבוצה זו גלויית-דואר, ובה מפת "מלכות ישראל" מנהר הפרת ועד הנילוס. מלכות דימי יונית זו כללה, כמובן, את רמת-הגולן, לצד כל לבנון, עבר-הירדן, חצי-האי סיני ותחלים של סוריה, עיראק ומצריים שממערב לתעלה.

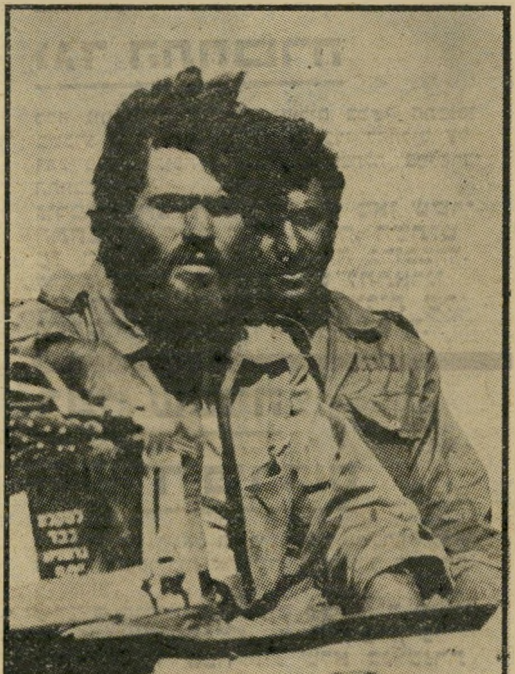
הרעיון שרמת-הגולן היא, בעצם, חלק מ-נחלת אבותינו צמח רק בעיקבות הכיבוש. התיאכון בא עם האוכי.

שטחים נרחבים היו ריקים, אחרי שמאות אלפי תושביהם הוברחו עליידי אירועי-המלחמה. אנשים אלה חיים וקיימים, במחנות-פליטים בסוריה. על אדמתם יושב בים עתה הקיבוצים.

מאז נטוש הוויכוח על סיפוח הרמה הושמעו בו טענות של ביטחון ורצונות של התנחלות. עכשיו מובי

למשל: בסיני נקבעו סידורי-ביטחון מסוימים, שעי-קדם פירושי-שטחים, אך מידבר-סיני הוא גידול. בשטח קטן יותר, כמו רמת-הגולן, יכול להיות צורך בסידורי-ביטחון שונים, ובגדה המערבית ייקבעו בנוא העת, מן הסתם, סידורים אחרים.

אך ממשלת-רבגין טוענת כי פירוש המילים הוא שיש

כובשי הגולן: לא לכיבושים!

ובריקימא של הסיכסוך המזרח-תיכוני... הם מכירים בכך שכדי שהשלום יאריך ימים, הוא צריך לכלול את כל מי שהסיכסוך נוגע בהם באופן העמוק ביותר. לכן הם מסכימים כי מיסגרת זו, בהתאמה לנסיבות נועדה עלייהם להוות בסיס לשלום לא רק בין מצריים וישראל, אלא גם בין ישראל וכל אחת משכנותיה האחרות, המוכנה לשאת ולתת עם ישראל על בסיס זה.

ההסכם הישראלי-מצרי חק גם על כל שאר המיזורים.

מהו הדגם הזה? מצד אחד: שלום מלא ורישמי, בתוספת סידורי-ביטחון.

מצד שני: נסיגה מוחלטת מכל השטחים שנכבשו ב-1967, עד המיזמטר האחרון, ופירוק ההתנחלויות.

זהו הדגם בסיני, והוא צריך לחול לפי ההסכם על כל שאר מיזורים. על כך חתם מנחם בגין. את זאת אישרה הכנסת ברוב עצום.

עצביו באה ממשלת-רבגין, ובפילופוליטיקה האופיינית לה (ולאיש העומד בראשה, שסיים את חוק-לימודיו בקולטת למישפטים בורשה אך לא עבד אף יום אחד בחייו כמישפטן מקצועי). היא טוענת כי הסעיף אומר את ההיפך.

לשם כך היא מסתמכת על שתי המילים, "בהתאם לנסיבות" (as appropriate).

בשפת בני-אדם, המילים האלה אימרות שהוסכם על העקרונות, ושאת העקרונות הי-אלה יש ליישם בכל מקום תוך התאמה לי-תנאיו המיוחדים.

מאז נטוש הוויכוח על סיפוח הרמה הושמעו בו טענות של ביטחון ורצונות של התנחלות. עכשיו מובי